

Vlnovník lieskový (*Phytoptus avellanae*) a **nosánik lieskový** (*Curculio nucum*)

Divé, rovnako ako aj pestované odrody liesky, môže v našich podmienkach napádať **vlnovník lieskový**. Okrem jeho rozšírenia v prostredí Európy, sú jeho výskyty známe aj z Malej Ázie a Austrálie.

Škodca je červenkasto sfarbený, dorastá do dĺžky 0,26 mm a jeho telo sa vyznačuje vretenovitým tvarom. Jednotlivé vývojové štádia, rovnako ako dospelce, majú dva páry dopredu smerujúcich nôh. Škodca prezimuje v štádiu oplodnenej samičky pod šupinami zdurených púčikov liesky. V priebehu jari samička opustí zdurený puk a lokalizuje sa na spodnej strane vytvárajúcich sa pukov, kde začne klásť vajíčka a dá tým priestor pre vznik novej generácie. Z vajíčok sa postupne liahnu nymfy, z ktorých sa približne v júni stávajú dospelé jedince. Tie prenikajú do novovytvorených pukov.

Obr. 1 – Orišky napadnuté vlnovníkom lieskovým

(Zdroj: <https://gd.eppo.int/taxon/ERPHAV/photos>)

V mesiaci september už môžeme jasne rozlíšiť napadnuté puky, ktoré začínajú hrubnúť, od nenapadnutých. Okrem zdurenia, resp. zväčšenia pukov, je symptómom aj ich ružové sfarbenie. Vo vnútri týchto pukov dochádza k ďalšiemu množeniu škodcu. Napadnuté puky na jar nevypučia a zoschnú. Samčie puky sú pevné, dajú sa ľahko lámať a produkujú málo peľu.

V našich podmienkach sa chemická ochrana proti tomuto škodcovi zatiaľ nevykonáva.

V štádiu larvy môže v pôde pod lieskovými krami prezimovať **nosánik lieskový**. Larvy sa kuklia na jar a prvé dospelce môžeme objaviť už na konci jari (koncom mája až začiatkom júna). Škodca však môže v ojedinelých prípadoch prezimovať aj ako kukla či imágo. Dospeliec sa živí na listoch a plodoch, po krátkom dospelostnom žere dochádza k páreniu a samička začína klásť vajíčka. Tie kladie do orieškov, pričom larvy dospievajú začiatkom jesene. Dospelé larvy sa živia jadrom plodu, ktoré premenia na hnedú hmotu zmiešanú s trusom. Takto

napadnutý oriešok môže opadnúť, následne dospelá larvy vyhryzie otvor, opúšťa oriešok a presúva sa do pôdy. V našich podmienkach má škodca iba jednu generáciu do roka.

Obr. 2 – Dospeliec nosánika lieskového

(<https://gd.eppo.int/taxon/CURCNU/photos>)

K symptómom patria vyžraté drobné jamky na listoch a na mladých orieškoch vyhryznuté hlboké dierky a ich vyžraté vnútro. Poškodené miesta plodov stmavnú, čo je základným rozpoznávacím znakom. V tomto čase môže dôjsť aj k sekundárnym infekciám rôznymi druhmi húb.

Tento striktný monofág, ktorý sa živí iba na lieske obyčajnej, môže veľmi negatívne ovplyvniť výšku úrody. Z ochranných opatrení odporúčame kultiváciu pôdy pod lieskami v jesennom období, prípadne na jar, čím sa zničí značná časť prezimujúcich lariev. Efektívny môže byť aj zber a následné ničenie už opadnutých plodov s larvami. Napr. pre drobných pestovateľov môžeme odporučiť mechanické ničenie nosánika lieskového – veľmi skoro ráno rozprestrite pod napadnuté kry plachtu, resp. fóliu a prudkými údermi do konárov škodcu striasajte, následne pozbierajte a likvidujte. Tento postup treba v priebehu niekoľkých týždňov viackrát zopakovať. Rovnako ako pri predchádzajúcom škodcovi, ani pri nosánikovi lieskovom nie sú autorizované žiadne insekticídne prípravky.

Ing. Ivana Bugriová

ÚKSÚP – OOR

2.9.2021